

snad nejvíce (kromě místopisu) cenil 4. dílu dějin Moravy (1918–1945), který napsal s M. Traplem, a jenž vyšel roku 2004 pod titulem Svobodný stát a okupace v ediční řadě Vlastivěda moravská. Radu studií a recenzí otiskl i na stránkách Vlastivědného věstníku moravského v jehož redakční radě více let působil. Počítal ještě s dokončením mnoha dalších prací, mj. i akademických dějin města Olomouce, na nichž s řadou spolupracovníků intenzivně pracoval.

Bartošova obsáhlá bibliografie představuje více než 500 položek, a to jen pokud jde o vědecké a populárněvědecké publikace, odborné statě, studie ve sbornících, články v historických časopisech, odborné recenze, zprávy apod. Vedle toho publikoval i mnoho historických populárních článků v denním tisku a časopisech. Vypracoval desítky expertíz, posudků a vyjádření o mnoha historických projektech, vedl a posuzoval velké množství diplomových, doktorandských i habilitačních prací, lektoroval desítky publikací určených k tisku.

Jako vysokoškolský učitel byl proslulý svou náročností, ale zároveň i velkou obětavostí a invencí, s níž studentům či postgraduátům pomáhal v jejich práci. Ve vysokoškolské výuce se zaměřoval na novodobé československé dějiny, na úvod do studia historie, historický proseminář, regionální dějiny, nauku o pramenech a také na archivnictví. Napsal desítky skript k řadě z těchto historických odvětví a vedle toho se jeho proslulá „miniskripta“

o tom jak psát diplomovou práci, stala vyhledávanou pomůckou i pro mimohistorické obory a vyšla ve několika vydáních.

V dlouhé době více než čtyřiceti let, kdy Josef Bartoš na katedře historie působil, vykonával zde také řadu funkcí. Nejdéle – přes třicet let – byl vedoucím Kabinetu regionálních dějin, patnáct let řídil katedru historie, krátce byl i proděkanem fakulty pro vědeckou činnost, měl i některé funkce politické, jež se vždy snažil vykonávat humanisticky a spravedlivě.

Za svou mimořádně aktivní odbornou činnost získal vědecké a vědeckopedagogické tituly. Již v roce 1965 obhájil kandidaturu historických věd, o rok později pak obdržel ze zákona titul PhDr., v roce 1969 se habilitoval a stal se docentem československých dějin. Počátkem 80. let získal v Praze doktorát historických věd (DrSc.) a pak profesuru československých dějin. Na katedře působil po odchodu do důchodu až do posledních měsíců i jako externí učitel, školitel diplomantů a doktorandů a v řadě odborných funkcí.

Josef Bartoš byl výborným spolupracovníkem a kolegou a to přesto, že byl velmi kritický. Jeho kritika však byla vždy věcná a inspirující. Bylo na něho možno vždy spolehnout, své části větších prací zpracoval vždy s předstihem. Je jisté, že by ještě dokázal napsat mnoho publikací a článků, ale přes veškerou svou houževnatost a statečnost podlehl náporu těžkých nemocí, jimiž byl zvláště v posledních letech svého života pronásledován.

Miloš Trapl

Psycholog, básník, esejista Robert Konečný

100 roků od narození

Nemůže být cílem těchto řádků do detailů vymezit místo, význam a podněty badatelské práce a pedagogické činnosti předního psychologa PhDr. Roberta Konečného, CSc., od 1. července 1968 univerzitního profesora filozofické fakulty tehdejší Univerzity J. E. Purkyně v Brně. A to nikoli jenom v rámci zmíněné fakulty, kterou vystudoval v roce 1930, nýbrž v běhu dějin celé československé psychologie. Poznamenejme ale, že aspoň to nejzákladnější najde čtenář v jubilejních příspěvcích dalšího z brněnských psychologů, univerzitního profesora PhDr. Viléma Chmelaře, DrSc. v časopise Československá psychologie 1971 a 1976 (ke Konečného pětadesátinám a sedmdesátinám). Ve zmíněném časopise kromě toho vyšla v roce 1936 Konečného obsáhlá studie s názvem *Julius Zeyer v zrcadle snů*; na základě obhajoby této práce s původním názvem *Julius Zeyer. Psychologická analýza na základě studia snů v životě a díle* získal R. Konečný v roce 1930 doktorský diplom.

Také další cesty R. Konečného ještě za

studentských let i po absolvování filozofické fakulty Masarykovy univerzity vedly na jedné straně směrem psychologicko-filozofickým, na druhé se stále hlouběji obracely ke krásné literatuře, esejistice a práci kritické. Řečí čísel vyjádřeno: v období 1926–1931 pracoval zprvu jako pomocná vědecká síla, poté jako knihovník v Psychologickém ústavu, ale zároveň se stal suplentem na reálce v Brně (1929–1931), poté profesorem gymnázia v Tišnově (1931–1934) a až do zatčení gestapem v listopadu 1939 byl středoškolským profesorem opět v Brně.

A v souvislosti s předchozím. Zvláštní zmínku by si zasloužilo Konečného působení v domácím protifašistickém odboji ve skupině Obrana národa – přineslo mu věznění v Kounicových kolejích a poté v tehdy německé Vratislavi až do dubna roku 1945, kdy se zachránil útekem. Vzpomínky jak na odbojovou činnost, tak na léta věznění R. Konečný po květnu 1945 publikoval v listu Čin na pokračování pod názvem *Jeden z vás* (1945, knižně nevyšly). Ostatně v Činu působil i redakčně;

Robert Konečný (1906–1981)

v lecčem s využitím zkušeností, jichž nabyl v časopisech a denících již ve druhé polovině 30. let. (např. v Tišnově v období 1932–1933 redigoval časopis *Naším dětem*.) Po válce vůbec v Konečného činnosti převládly zájmy kulturní, v první řadě literární, svým způsobem však rovněž politické. To máme na mysli v první řadě jeho eseje, přednesené v rozhlasu a vydané v knižním souboru *Živá slova* (1946). Ve stejném roce se stal šéfredaktorem časopisu *List*, který vydávalo Sdružení moravských spisovatelů. A do třetice z oblasti tak důležité pro brněnskou – a vlastně nikoli jen brněnskou kulturu: R. Konečný, tehdy též místopředseda Sdružení, v období 1946–1948 redigoval v brněnském nakladatelství Zář knižnici stejného názvu a edici *Země*.

Kde hledat začátky Konečného básníka? První jeho kritické příspěvky najde čtenář v časopise *Jitro* (1923), od konce 20. let až do období tzv. druhé, pomnichovské republiky, přispíval do *Lidových novin*; nejvíc jeho článků, recenzí, básní i překladů však je rozptýleno na jedné straně v *Kritickém měsíčníku* (1938–1940, poté 1946–1948), redigovaném Václavem Černým, který se stal Konečného

přítelem; hlavně však po osvobození přispíval do časopisů spirituálního založení, především do *Akordu* redigovaného Janem Zahradníčkem. Konečného básnickou prvotinou je sbírka *milostné a přírodní lyriky Spáč pod plamenem* (*Družstevní práce* 1938), již však básník vtiskl první stopy toho, co se pak naplno rozeznělo ve sbírkách realizovaných po osvobození – víru v duchovní sílu a demokratické svobody, spjatou s opravdovým vlastenectvím. Sbírkou *Písně z cely* (Brno 1945) přitom je nikoli souborem žalmické poezie psané ve vězení, nýbrž jde o skladbu ozvláštňující sílu lidské duše v kritických situacích. Naplněny doslova evangelickou vírou jsou básně sbírky *Má vlast* (1946; psány v letech 1938–1945). Hluboká niternost, poezie duše v temnotách noci, ale též v radostech denního světla, tak se snad nejstručněji dá charakterizovat Konečného poslední básnická sbírka *Tůně*, která ušla pounorové cenzuře (vyšla 1949). Dodejme, že R. Konečný je rovněž autorem souborů povídek *Studnice zapečetěná* (1944, nakladatelství Melantrich ji odvážně vydalo s autorským pseudonymem Jan Radeš) a *Chudobky* (1946).

Obdobím zlomu a dalších životních zkoušek stala se pro R. Konečného 50. léta. Tehdy byl z filozofické fakulty, na níž se v roce 1946 habilitoval prací spíše filozofického zaměření (*Vladimír Hoppe*, vyšla až 1970), „přeřazen do zdravotnictví“. Rozuměj pracoval jako psycholog v psychiatrických léčebnách. Od roku 1963 působil nejprve v Pedagogickém ústavu J. A. Komenského, poté v Psychologickém ústavu a v samostatné Psychologické laboratoři ČSAV; nejprve jako odborný, poté jako vědecký pracovník (1966 kandidát věd prací *Vybrané problémy z psychologie*). Na filozofickou fakultu se vrátil v dubnu 1968, penzionován byl v roce 1971. V Psychologické laboratoři pracoval i přes tzv. normalizační poměry do roku 1976. Z jeho odborných publikací připomeňme dvojí skripta k problematice psychologie v lékařství (1961 s M. Bouchalem, 1963 s M. Bouchalem a M. Jarešem). Sám přeložil práci R. Müllera-Freienfelse *Psychologie přítomnosti* (1937), se spolupracovníky *Učebnici experimentální psychologie* R. Meiliho a H. Rohrchera (1967).

Robert Konečný byl rodák z Brna (23. dubna 1906), v rodném městě rovněž zemřel (15. října 1981).

Ladislav Soldán